

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEDDELELSER

fra

den private Realskole i Aarhus

(N° 5)

1877

af

P. B. Fenger,
cand. theol., Skolebestyrer.

Aarhus.

Brødr. Backhausens Bog- og Stentrykkeri.

1877.

Nogle Bemærkninger om Sprogundervisningen

af

C. A. Lyngbye,

cand. philol.

I Bekjendtgjørelsen angaaende „Indretningen af Afgansseksamen ved Realskoler, svarende til den ved Københavns Universitet anordnede almindelige Forberedelseseksamens lavere Grad“, bestemmes Fordringerne, som skulde gjøres gjældende ved Prøven i Tysk, saaledes, at Eleven godtgjør en let og sikker Forstaaelse af jævn Prosa tilligemed antagelig Fasthed i Grammatikens Hovedregler. I de nærmere Meddelelser om Prøvens Afholdelse bestemmes der, at der skal eksamineres dels i et opgivet læst Pensum (mindst 200 Sider), dels i en ikke læst Bog — der forlanges ikke mere end det ene fremmede Sprog og ikke Oversættelse fra Dansk til Tysk.

Fordringerne kunne ikke kaldes store, men maa dog siges at svare til, hvad der med Billighed kan forlanges ved en Afslutning af Undervisningen i en Gjennemsnitsalder af omtrent 15 Aar.

At Tysk saaledes er foretrukket for ethvert andet, eller rettere for det eneste Sprog, der kan være Tale om, nemlig Engelsk, er vistnok heldigt og rigtigt af flere Grunde. Ses der for det første hen til, hvilket af disse to Sprog der i det hele taget er nyttigst og anvendeligst for Livet, og dette Hensyn maa her træde i Forgrunden, maa Engelsk uimodsigelig for danskens Vedkommende i

saa Henseende vige Pladsen for Tysk. Ses der for det andet hen paa Sprogkundskaben som Middel til at lære et Lands Litteratur at kjende, frembyder det engelske Litteratursprog paa Grund af sit rige Ordforraad i Virkeligheden saa store Vanskeligheder, at Skolen ikke vilde kunne bringe sine Elever saa vidt, at de med de fra Skolen medbragte Kundskaber kunde faa Del i det bedste af den engelske Litteratur. Ved Tysk derimod stiller Sagen sig anderledes; her ligger Ordforraadet os saa nær, at der virkelig kan være Tale om i Skolen at naa en saadan Færdighed og Kundskab, at det meste og bedste af hvad der er skrevet i dette Sprog, bliver tilgængeligt. Den megen Talen om, at Engelsk ligger os nærmere og falder os lettere end Tysk, har kun saa megen Sandhed i sig, at den engelske Formlære er simplere og lettere end den tyske; selve Ordforraadet har for den langt overvejende Del romansk Oprindelse og staar os saaledes meget fjærnere end det tyske.

Naar Realskolen alligevel ved Siden af Tysk som Hovedsprog har optaget Engelsk som Undervisningsfag, kan det kun blive Bisprog, hvori der altsaa ikke kan være Tale om Afslutning i den Forstand som ved Tysk. Det Maal, som Skolen kan tilsigte opnaaet i Engelsk, bliver at oversætte lettere Prosa i Forening med et nogenlunde bredt grammatisk Grundlag, tilegnet dels gennem Læsning, dels gennem skriftlige Øvelser. Saaledes som Undervisningsplanen her ved Skolen er, begyndes der med dette Fag i 4de Klasse, et Aar efterat der er begyndt med Tysk; det rent elementære kan da være indøvet ved Udgangen af 5te Klasse, saa at der i 6te og 7de Klasse hovedsagelig kan lægges Vind paa sammenhængende Læsning i Forening med fortsat Øvelse i Stil. Den flinkere Elev vil paa denne Maade fra Skolen kunne medbringe et Grundlag, som vel ikke er fyldestgørende i en Livststilling, hvor der fordres særlig Færdighed, men som sikkert i mange Livsstillinger kan komme til god Nytte, og hvorpaa der, om fornødent, senere hen kan

bygges videre af den enkelte selv uden synderlig Vejledning.

Af Skoleprogrammet vil det ses, at ogsaa Fransk har været optaget i Undervisningen i 5te og 6te Klasse. Dette Sprog indtager i Sammenligning med de to andre for os Danske en temmelig underordnet Plads, naar der ses hen til de praktiske Livsstillinger, som de i Realskolen uddannede Elever søge hen til; i hvert Fald kan Skolen umulig bringe dem saavidt i dette Sprog, at de i nogen synderlig Grad vilde kunne faa praktisk Nytte af de fra den medbragte Kundskaber. Af denne Grund er Fransk ikke optaget som egentlig Led i Undervisningen; men naar der ikke desto mindre meddeles Undervisning heri, er det alene af Hensyn til dem, der forberedes til Latinskolen. For at blive optaget i dennes nederste Klasse fordres læst saa meget, som svarer til de 50 første Sider af Ahns franske Lærebog 1ste Kursus. Imidlertid have ikke faa andre af Skolens Elever efter Forældrenes Ønske deltaget i denne Undervisning og saaledes haft med tre Sprog at gjøre. Dette er neppe heldigt og har fra først af heller ikke været Meningen; thi naar Hensyn tages til Alder og Udvikling og det Maal, som Skolen har sat sig, vil der være fuldt op at gjøre med to fremmede Sprog. Der vil derfor fra næste Skoleaars Begyndelse ske den Forandring, at der i 5te Klasse ved Siden af Tysk kun læses ét af de to andre Sprog, saaledes at kun de, der forberedes til Latinskolen, læse Fransk; ved at fritages for Engelsk vil det ovennævnte Pensum uden Vanskelighed kuene læres i denne Klasse. I 6te Klasse vil der altsaa ikke mere som hidtil blive fortsat med Undervisning i Fransk, men lagt saa meget mere Vægt paa Engelsk, ligesom Forandringen for 5te Klasses Vedkommende vil medføre, at der kan anvendes mere Tid paa det sidste Sprog. Meninden hermed er at føre Undervisningen i Engelsk saa langt frem, at der ved Udgangen af Skolen kan være Tale om at bringe det til en Slags Afslutning i dette Fag.

Et andet Spørgsmaal, der besvares forskjelligt, er: Hvilket Sprog bør man begynde med? Den omtalte større Vanskelighed for Begyndere ved den tyske Formlære har afskrækket fra at begynde med dette fremmede Sprog. Ifølge det foregaaende kan det næppe være tvivlsomt, at man netop bør begynde med Tysk; ikke blot fordi det indtager den vigtigste Plads, men tillige fordi et Aars Undervisning forud i Engelsk (mere kunde der ikke godt være Tale om) ikke vilde give Barnet synderlig større Modenhed til at tage fat paa Tysk, i al Fald ikke mere end ét Aars fortsat Undervisning i Modersmaalet alene. Ganske vist er der for Begynderen i Tysk store Vanskeligheder at overvinde; Bøjningslæren, som i det væsentlige maa være indøvet i Løbet af en ikke lang Tid, falder Barnet svært i Begyndelsen; det tager Tid, inden de forskjellige Bøjningsmønstre komme til at staa nogenlunde klare, saa at de holdes ud fra hinanden og ikke sammenblandes. Her maa Læreren selv med Skjønshed udskyde til en senere Tid, hvad han anser for at ligge over Barnets Evner, og der maa sikkerlig udskydes meget; thi netop i Begyndelsen gjælder det mindre om at faa taget meget med; det, det her kommer an paa, er, at det læste virkelig bliver lært og forstaaet af Barnet. Den bedste og sikreste Vej er efter min Mening en fuldstændig methodisk Fremgang uden Spring, saa at det saavidt muligt paaagtes, at der ikke under Læsningen møder Eleven sproglige Gaader, som først skulde løses paa et senere Trin. Med andre Ord, den elementære Lærebog maa være let, saa at der ikke skrides for rask frem, og indrettet saaledes, at der, saavidt det er muligt, ikke møder Barnet noget, som det skal oversætte uden at kunne forklare sig det grammatisk, analysere det; iagttages dette ikke, udsætter man sig for at vænne Barnet til en overfladisk, halvforstaaet Oversættelse. Begyndelsen vil saaledes være langsom, men den vil lønne sig i Tiden.

At en saadan methodisk Fremgang kræver tilsva-

rende Forudsætninger fra Undervisningen i Modersmaalet, er indlysende. Som en almindelig Grundsætning kan ikke noksom fremhæves, at man ikke for tidlig lader Barnet begynde med et fremmed Sprog, og Skolen maa her være paa sin Post, da en Fejl i dette Punkt kan have meget mislige Følger. Det Standpunkt maa først og fremmest være naaet, at Barnet læser Modersmaalet rent og samtidig med Læsningen forstaar og opfatter det læste; dette er den første uafviselige Fordring. Men dette er ikke nok; det maa være kommen saavidt i grammatisk Kundskab, at det nogenlunde kan gjøre sig Rede for de vigtigste Sætningsdele i deres indbyrdes Forhold samt have de vigtigste grammatiske Betegnelser, som forekomme i den danske Grammatik, inde. Er dette Maal ikke naaet, vil Undervisningen i det fremmede Sprog enten være spildt eller dog forkludret; der lægges derved en usikker og vaklende Grund, paa hvilken der ikke kan bygges videre.

En stor Vanskelighed møder Skolen derved, at det nævnte Udviklingsstrin paa dette Omraade ikke naaes af alle i samme Alder; alle have jo ikke samme Nemme og Udholdenhed, hverken i det hele taget eller i det enkelte Fag. Denne Ulempe føles særlig, naar Oprykningen fra den lavere til den højere Klasse skal bestemmes; et enkelt Fag, som f. Eks. Tysk, kan selvtylgelig ikke være det bestemmende i saa Henseende, men snarere Drengens Modenhed og Evner i det hele taget og i de vigtigste Fag. Naar altsaa Skolen trods Mangler i et saadant enkelt Fag lader Drengen rykke op i den højere Klasse, sker det i det Haab, at han skal indhente det forsømte i den ny Klasse, medens han paa den anden Side ved at blive et Aar længere i sin Klasse let fristes til at tage sig Arbejdet for let og saaledes ikke faar noget Nytte af Oversidningen; man har jo den Udvej at gribe til at lade ham sidde to Aar, om fornødent, i den højere Klasse. Det kan da træffe, og det træffer ikke sjælden, at man gjør den Opdagelse, at en Dreng efter at have læst Tysk

i flere Aar, selv om man har prøvet at lade ham sidde over, dog ikke kan følge med og ikke kommer videre end til nogle løsrevne Stumper af Grammatik hist og her, som han intet Hold har paa, og til en meget usikker Oversættelse fra Tysk til Dansk, til Dels lært udenad. Har Skolen gjort en saadan Opdagelse, maa den ogsaa tage sine Forholdsregler; den har da efter min Mening ikke andet at gjøre end at fritage vedkommende Elev for Faget. Hvorfor spille baade Drengens og Skolens Tid og Kræfter, naar det er øjensynligt, at han ikke vil kunne komme med? hvorfor ikke snarere lade ham anvende Tid og Kraft paa de for Livet endnu mere uundværlige Kundskaber, hvortil han maaske ogsaa røber mere Anlæg og Lyst? Ganske vist er det sjældent, at en forøvrigt flink Elev saa fuldstændig distanceres i enkelt Fag; men er han tilbage og har svært ved at følge med i alle eller i de fleste Undervisningsgjenstande, maaske endog i Modersmaalet, hvor meget større Grund er der da ikke til at arbejde Lysten op hos ham til at gaa bedre frem i nogle færre og fremkalde Bevidsthedsfølelsen hos ham, at han her kan gjøre Fyldest. At der herved beredes Skolen Vanskeligheder, er indlysende; den kan jo umuligt fuldstændigt afpasse sin Undervisning efter hvert enkelt Individ; men det er ligesaa indlysende, at den maa finde sig i og staar sig ved at finde sig i disse Vanskeligheder og indrette sig, saa godt den kan, derefter.

Det er nu ikke min Mening, at der til at lære Sprog hører saa særlige Anlæg, at kun enkelte skulde være udrustede med dem; tvært imod ville vistnok de allerfleste kunne naa den Sprogfærdighed, som Talen her er om, nemlig naa saa vidt, at Kundskaben kan komme til virkelig Nytte i det praktiske Livs Tjeneste. Imidlertid vil dog sikkert enhver Lærer i Sprog have gjort den Iagttagelse, at Evnerne ogsaa i denne Retning ere meget forskjelligt tilmaalte de forskjellige, og at mange, der jo forøvrigt slet ikke behøve at være blottede for Anlæg, have dem saa sparsomt tildelte i Retning af

Sprogsans, at de have deres fulde Hyre med ét enkelt fremmed Sprog, end sige med flere. Naar det nu tillige tages i Betragtning, at Livet fordrer mange andre og vigtigere Kundskaber end blot sproglige, og Skolen skulde dog først og fremmest tage Sigte paa Livet, saa er dermed den naturlige Grænse, inden for hvilken man har at holde sig, sat. Det bør da være en Grundregel i Undervisningen, som Skolen, saavidt det er den muligt, maa følge, at et Barn, der døjer Ondt med at lære ét fremmed Sprog, ikke bebyrdes med to, og kan det ikke komme ud af det med det ene, skal det hellere i Tide fritages derfor, end at Tiden skal spildes paa ørkesløs Gjærning, der ikke blot selv er unyttig, men tager Tid og Kræfter fra andre Fag. Jeg behøver kun at antyde, hvor let Undervisningen i Modersmaalet bliver forsømt og sat tilbage, naar der under saadanne Forhold arbejdes med fremmede Sprog. Lad os derfor sætte Sprogundervisningen paa den Plads, der tilkommer den, hverken for højt eller for lavt; lad os indrømme, at den, naar der virkelig naaes en vis Sikkerhed og Færdighed, kan komme til god Nytte senere hen i Livet; men paa den anden Side maa vi slaa fast, at den kun faar saadan Betydning, naar det nævnte Maal naaes. Der kunde maa ske gjøres den Indvending, at Sprogundervisningen i og for sig, bortset fra det Maal, der skulde naaes, er et vigtigt Hjælpemiddel til Aandsudviklingen og Forstandens Skærpelse, som nødig maa undrages et Barn; dette er ogsaa i Almindelighed rigtigt, men under Forhold, som de, Talen her om, er Sprogundervisningen snarere sløvende. — Dette er en Sag, som baade Skolen og Hjemmet maa være klar paa, og de maa i Forening hjælpes ad med at komme til Kundskab om det paagjældende Barns Evner. Sagen er sandelig vigtig nok til, at den fortjener Opmærksomhed.

Saa meget om dette Spørgsmaal, der heldigvis kun faar Betydning for en mindre Part af dem, der søge Real-skolen. For den større Part gjælder det, at Skolen ikke

stiler mod noget højere Maal, end at Eleverne ville kunne føres helt igjennem til at kunne afslutte med Præliminær-eksamen af lavere Grad, og for disse er Skolen jo væsentlig indrettet og bestemt.

Hensigten med det følgende er at vise, hvorledes jeg anser det for rettest at lede Undervisningen i Sprog, særlig i Tysk, til det i Eksamensbestemmelserne fastslaaede Maal. Som oven for sagt bør Barnet ikke begynde for tidligt paa det fremmede Sprog, og der skal skrives langsomt og sikkert frem, uden Spring, saaledes at man undgaar at medtage noget, til hvis Forstaaelse de grammatiske Forudsætninger fra Modersmaalet savnes. Af den Grund vilde det uden Tvivl være heldigst, at den Lærer, der begyndte Undervisningen i Tysk tillige var Lærer i Dansk; han vilde saaledes lettest kunne passe det rette Forhold og i mange Tilfælde forene den grammatiske Undervisning i Modersmaalet med Grammatikundervisningen i Tysk; visse Afsnit af den tyske Grammatik egne sig netop særlig til at tages sammen med de tilsvarende i den danske og til at anskueliggjøre disse.

Som Lærebogen bør være let, bør ogsaa Grammatikken være det. Jeg tror, at man tidligere har lagt for megen Vægt paa stræng Udenadslæren af temmelig vidtløftige Grammatiker, der saa godt som indeholde en hel Ordbogsamling af Gloser, opførte som lange Ramser under Kjøns læren og Bøjningerne. De fleste Lærere ere nu vist enige om, at en saadan Læren udenad er uheldig, idet Eleven forledes og vænnes til tankeløs Fremplapren af Ord, hvortil han ikke knytter nogen bestemt Forestilling. Lært paa denne Maade bliver Grammatikens Indhold let til et mekanisk Hukommelsesværk for ham; Ramserne huskes, men Anvendelsen af dem glemmes. Det er sagtens Frygten herfor, der har ført til en anden Yderlighed, som dog heldigvis maa siges at høre til Undtagelserne, nemlig ikke at bekymre sig om den grammatiske Undervisning; dette beror paa en Misforstaaelse, idet man tror, at Barnet ved at læse meget i det frem-

mede Sprog, selv konstruerer sig Grammatiken, selv danner sig Regler og Analogier. Saaledes kan man lære et Sprog, naar man stadig hører det tale og stadig er nødt til at tale det og altsaa uvilkaarlig lærer det paa lignende Maade, som et lille Barn kommer til at tale sit Modersmaal. I en Skole tilegnes et Sprog ikke paa den Maade. I Overenstemmelse dermed er det altsaa efter min Mening en Fejl, som mange gjøre sig skyldige i, nemlig for tidlig at lade Eleven gaa fra den elementære Lærebog over til sammenhængende Læsning. Dette har nemlig den Fare ved sig, at han fristes til Gætning og til at lade sig nøje med halv Forstaaelse, ligesom det ogsaa let medfører, at Oversættelsen læres udenad.

De to første Aar af Undervisningen — det vil sige fra 9 til 11 Aars Alderen — efter det gennemsnitlige Aldersforhold herved Skolen i 3die og 4de Klasse — bør om trent udelukkende anvendes paa den elementære Undervisning med stadig og jævn fremskridende Indøvelse af de grammatiske Hovedregler igjennem Oversættelse af lette Sætninger fra Tysk til Dansk og omvendt. Først naar Grammatiken saaledes i sine vigtigste Hovedtræk er gennemgaaet, bør der gaaes over til sammenhængende Læsning, men vel at mærke med jævnsides Anvendelse af Øvelse i Oversættelse fra Dansk til Tysk, baade skriftlig og mundtlig; dette er den eneste Maade at sikre sig, at den grammatiske Kundskab bevares og udvides. Med denne Undervisning fortsættes de følgende 2 Aar (i 5te og 6te Klasse). I det sidste Aar (i øverste Klasse) arbejdes selvfølgelig mere med selve Eksamensfordringerne for Øje; her kommer Hovedvægten naturlig til at hvile paa, at det fordrede læste Pensum — 200 Oktavsider — naaes; men ved Siden deraf bør der gives Eleverne saa megen Lejlighed som mulig til Oversættelse fra Tysk til Dansk uden Forberedelse, for at de kunne vænnes til med Lethed at bevæge sig i Sproget, og der kan ikke læses for meget paa denne Maade. Kun saaledes vindes den Færdighed, som Eksamensbestemmel-

serne antyde ved at forlange eksamineret i et ulæst Stykke. Det er vist nok, at Læreren fristes til særlig at gjenarbejde med Eleverne de 200 opgivne Sider, for at de i det mindste kunne være lærte, og dette er uheldig; thi Meningen er jo dog ikke, at der ved Eksamen skal godtgjøres Kundskab i et vist Stykke tysk Prosa, men meget mere den, at der skal godtgjøres en vis Dygtighed i Sproget i det hele taget. Jeg for mit Vedkommende vilde langt foretrække, at der ved Afgangsprøven kun eksamineredes i noget ulæst, dels fordi Prøven i det læste ikke afgiver nogen fuldstændig paalidelig Maalestok for Eksaminandens Dygtighed i Faget, men snarere vidner om den Flid, hvormed det er læst, eller den Hukommelse, hvormed det er bevaret, dels ogsaa og det fornemlig af den Grund, at man derved vilde blive fri for den gjentagne Repetition af Pensum'et. Denne er uheldig, bl. a. af den Grund, at Eleverne gaa til den med Ulyst, fordi Indholdet er dem tilstrækkelig bekjendt fra tidligere Tid. Ved at fjerne Bestemmelsen om de 200 opgivne Sider, kunde der altsaa anvendes langt mere Tid paa at læse nyt, saavel i Lektier som kursorisk; thi skal der opnaaes nogen Sprogfærdighed, gjælder det om at læse meget; men Forudsætningen for en saadan rask fremskridende Læsning er og bliver et solidt grammatisk Grundlag, lagt fra Begyndelsen og stadig vedligeholdt under den fortsatte Læsning; uden dette kan der overhovedet ikke være Tale om, at nogen som helst Sprogundervisning kan bære Frugt.

Skoleefterretninger

af

Bestyreren.

Til Afgangseksamen forrige Sommer indstilledes følgende Elever:

1. **Rasmus Hansen Aastrup**, Søn af Proprietær A., Sindshvile; f. $\frac{29}{11}$ 1861.
2. **Henrik Bay**, Søn af afd. Kjøbm. B., Aarhus; f. $\frac{16}{3}$ 1862.
3. **Jens Blach**, Søn af Proprietær B., Ny-Løgten; f. $\frac{23}{2}$ 1862.
4. **Christian Hingelberg Langberg**, Søn af Murmester L., Aarhus; f. $\frac{6}{6}$ 1861.
5. **Niels Nielsen**, Søn af Murmester N., Aarhus; f. $\frac{24}{1}$ 1862.
6. **Jacob Rasmussen**, Søn af Kjøbm. R., Aarhus; f. $\frac{27}{11}$ 1861.
7. **Niels Wismer**, Søn af Toldforvalter W., Grenaa; f. $\frac{2}{5}$ 1862.

Skriftlig Eksamen afholdtes d. 5te, 6te og 7de Juli under Tilsyn af stud. jur. N. S. Boesen.

Mundtlig Eksamen afholdtes den 13de og 14de Juli. Som Censorer mødte Prof. Simesen, som udsendt fra Ministeriet og Stiftsprovst Boesen paa Skoledirektionens Vegne. Endvidere deltog foruden Skolens Lærere i Bedømmelsen: Pastor Balslev, Dr. Juul og Lærer Nørgaard.

De enkelte Karakterer ses af følgende Liste:

	Dansk.	Dansk Stil.	Tysk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Arithmetik og Regning.	Geometri.	Skrivning og Tegning.	Points.
R. Aastrup	g. ÷	mg. ÷	g.	mg.	g. +	mg.	tg. +	tg.	mg.	45
H. Bay	mg. +	g. +	g.	mg. +	mg. +	mg.	mg. +	ug. ÷	ug. ÷	62 $\frac{1}{3}$
J. Blach	mg.	mg. ÷	mg.	ug. ÷	ug. ÷	mg. +	g.	mg. +	ug. ÷	63
C. Langberg	ug. ÷	mg. ÷	mg. +	ug. ÷	mg. ÷	ug. ÷	mg. ÷	mg. +	mg. +	64
N. Nielsen	mg. +	g. +	mg. +	ug. ÷	g. +	ug. ÷	g. +	mg.	mg.	61
J. Rasmussen	mg.	tg. ÷	g. ÷	mg.	mg. +	g. +	g. ÷	tg. +	mg.	42
N. Wismer	mg. +	g. +	mg. +	mg. +	g. +	ug. ÷	ug. ÷	ug. ÷	mg. +	63 $\frac{2}{3}$

Hvorefter de alle bestode. (Til at bestaa udfordres 25 Points; med Udmærkelse 68).

De skriftlige Opgaver vare:

Dansk Stil.

1. Knud den Helliges Død.
2. Hvor megen Sandhed er der i Ordsproget: „enhvør er sin Lykkes Smed.“

Regneopgave I.

- a. En Mand køber her i Landet 400 Tdr. Byg og 525 Tdr. Rug. Byggen koster à Tde. $\mathcal{N} 8,5$ med $\frac{3}{4}$ pCt. Omkostninger; Rugen koster à Tde. $\mathcal{N} 9,60$ med $\frac{1}{2}$ pCt. Omkostninger. Han sender det Hele til England med en Udgift af $12\frac{1}{2}$ pCt. af Indkjøbsprisen og tjener ved at sælge det der $2\frac{7}{9}$ pCt. Hvormange £ faar han i Gjennemsnit for 1 Quarter? (Angives med 2 Decimaler). (12 Quarter = 23 Tdr.; 1 £ = 18 \mathcal{N}).
- b. Udfør: $(14\frac{2}{5} b^4 + 18 a^2 b^2 + 1\frac{4}{5} a^4 \div 7\frac{4}{5} a^3 b \div 26\frac{2}{5} ab^3) : (7\frac{1}{5} a^2 + 28\frac{4}{5} b^2 \div 9\frac{39}{65} ab)$.
- c. Find $X = \sqrt[4]{0,73526^3 \div 0,45672^4}$

Regneopgave II.

- a. A. sætter sin Formue paa Rente og Rentesrente til $2\frac{1}{2}$ pCt. halvårlig; men B, der havde dobbelt saa stor Formue som A, udsatte sin til 5 pCt. p. A. Hvor meget ejede hver, naar begge Formuer efter 10 Aars Forløb tilsammen udgjorde 4896 Kr.?
- b. En afkorfet ret Kegles krumme Overflade er 640,2 Kv. Fod. Radierne ere 4,2 Fod og 9,8 Fod. Rumindholdet søges. (Pi = $\frac{22}{7}$).

Skolens Lærere og Elever.

Fagene have været fordelte mellem Lærerne paa paa følgende Maade:

Cand. theol. Fenger, Skolens Bestyrer, har haft Dansk med 7de, 6te og 2den Kl., Historie med 7de, 6te, 5te og 4de Kl., Religion med 6te, 5te og 4de Kl.

Lærer Th. Nielsen, kongelig Translatør i Engelsk, har

haft Mathematik og Regning med 6te Kl., Engelsk med 7de, 6te, og 4de Kl., Skrivning og Tegning med hele Skolen.

Lærer Christiansen Naturhistorie med hele Skolen, Mathematik og Regning med 7de og 5te Kl., Regning med 4de Kl. og Fysik med 7de og 6te Kl.

Lærer Markussen Religion med 3die og 2den Kl., Geografi med 6te, 5te, 4de, 3die og 2den Kl., Historie med 3die og 2den Kl., Dansk med 5te og 3die Kl. (Lærer Markussen har fra Maj Maanedes Begyndelse modtaget en Lærerplads paa Sjælland, hans Timer ere nu overtagne af Lærer V. Jensen.

Cand. philol. Lyngbye Tysk med hele Skolen, Dansk med 4de Kl. Geografi med 6te og 7de Kl., Fransk med 6te og 5te Kl. og Engelsk med 5te Kl.

Lærer Gundersen har haft Regning med 2den Kl.

Lærer Müller Sang med hele Skolen.

Frøken Winther har haft Undervisningen i Forberedelses Klassen.

Sergent Selsted har forestaaet Gymnastik- og Svømme- Undervisningen.

Skolen talte ved forrige Programs Affattelse 148 Elever. Af disse ere udgaaede

af 7de Klasse:

foruden de 7, der toge Afgangseksamen, 8, C. Spliid;

af 6te Klasse:

9, B. Bech, 10, V. Kyster, 11, S. Nyeland, 12, J. Schmidt;

af 5te Klasse:

13, F. Christensen, 14, J. Jensen, 15, Fr. Kruuse, 16, P. Kruuse, 17, J. Kyster, 18, C. Markussen, 19, C. Mørk, 20, F. Poulsen, 21, G. Søchting, 22, J. Sørensen, 23, C. Trap;

af 4de Klasse:

24, V. Bech, 25, C. Christensen, 26, R. Christiansen, 27, L. la Cour, 28, O. Gierding, 29, H. C. Hansen, 30, J. Pfefferkorn (midlertidigt), 31, G. Wolf;

af 3die Klasse:

32, S. Christensen;

af 2den Klasse:

33, P. Christensen, 34, E. Greffel, 35, V. Hermansen (død);

og af 1ste Klasse:

36, V. Christensen, 37, C. Lorenzen, og 38, A. Madsen (død).

I Skolen ere følgende Elever indkomne:

i 6te Klasse:

1, G. Olsen, Søn af Kaptajn O., 2, H. Rasmussen, Søn af afd. Kammerraad R., 3, C. Gundel, Søn af Regnskabsfører G., 4, R. M. Sørensen, Søn af Gaardmand S., Segalt, 5, A. Petersen, Søn af Kjøbmand P., Silkeborg, 6, L. Møller, Søn af Kunstdrejer M.

i 5te Klasse:

7) E. Olsen, Broder til Nr. 1 i 6te Kl., 8, E. Petersen, Søn af Telegrafinspektør P., 9, S. Nielsen, Plejesøn af Bybud N., 10, J. Sørensen, Søn af Hotelejer S., Skandinavien, 11, A. Christensen, Plejesøn af Kurvemager Nansen.

i 4de Klasse:

12, M. Jensen, Søn af Proprietær J., Kalbygaard, 13, J. Koch, Søn af Proprietær K., Fredensgaard, 14, K. Hansen, Søn af Sognefoged H., Skejby, 15, C. Richter, Søn af Skomager R., 16, G. Sørensen, Søn af Gaardmand S., Holme, 17, M. Treschouw, Søn af Kontrollør T., Norsminde, 18, J. Møller, Søn af afd. Kjøbmand M., Ebeltoft, 19) A. Schjødt, Søn af Kjøbmand S.

i 3die Klasse:

20, Jens C. Jensen, Søn af Gjæstgiver J., 21, Th. Jørgensen, Søn af Kjøbmand J., Norsminde, 22, J. Møllerup, Søn af Hotelejer M., Cimbria, 23, A. Møller, Broder til Nr. 18 i 4de Kl., 24, J. Reventlov, Søn af Assistent R., Horsens, 25, N. C. Nielsen, Søn af Skolelærer N., Brabrand, 26, M. Johansen, Søn af Forvalter J., Aarslev Teglværk;

i 2den Klasse:

27, M. V. Christiansen, Søn af Snedker C., 28, M. Mollerup, Broder til Nr. 22 i 3die Kl., 29, C. Kurz, Søn af Overkonduktør K., 30, R. Rasmussen, Søn af Fabrikant R., 31, S. Christensen, Søn af Stenhugger C., 32, H. Andersen, Søn af afd. Entreprenør A.

i 1ste Klasse:

33) H. Berg, Søn af Sergent B., 34, C. Bonneze, Søn af Vognfabrikant B., 35, O. Christensen, Søn af Sadelmager C., 36, Viggo Christensen, Søn af Kjøbmand C., 37, B. Friis, Søn af Handelsagent F., 38, P. Petersen, Søn af Gjæstgiver P., 39, P. Rasmussen, Søn af Betjent R., 40, A. Thruue, Søn af Boghandler T., 41, F. Melhede, Søn af Bogholder M., 42 C. Borch, Søn af Bogholder B., 43, L. Christensen, Søn af Restauratør C., 44, V. Woel, Søn af Kjøbmand W., 45 M. Thomsen, Søn af Slagter T., 46, V. Sørensen, Søn af Kjøbmand S., 47, N. Sørensen, Søn af Skibsfører S., 48, Victor Christensen, Søn af Kjøbmand C., 49, J. Holst, Søn af Høker H., 50, C. Henriksen, Søn af Vognmand H.

Der er altsaa 13 Elever flere indkomne end ud-gaaede, saaat Skolen nu tæller 161 Elever.

Skolepengene

ere som forrige Aar i 1ste Kl. 4 Kr., 2den Kl. 5 Kr., 3die Kl. 6 Kr., 4de og 5te Kl. 7 Kr., 6te Kl. 8 Kr. og 7de Kl. 9 Kr. For Brødre gives 1 Kr. Moderation om Maanedens. I Oktober Maaned betaales 3 Kr. i Brændepenge og ved Indmeldelsen en Gang for alle 2 Kr. Skolepengene opkræves ved Regninger, der medgives Eleverne efter den 25de i hver Maaned, undtagen i Juli, da Skolepengene for denne Maaned opkræves under et med Skolepengene for Juni henimod Maanedens Slutning.

Børn, der begynde Skolegangen efter den 15de i Maanedens, betale kun halvt for den paagældende Maaned. — Udmeldelse maa ske inden den 25de i Maanedens;

sker den senere, maa der betales Skolepenge for næste Maaned.

I Skolen findes for Tiden 5 Fripladser; 10 Elever have Moderation i Betalingen; baade Fripladserne og Moderationen bæres af Skolen selv. De Elever, der for Tiden have Fripladserne ere: 1, L. Andersen (7de Kl.), S. Borch (7de Kl.) og U. Dræby (7de Kl.), H. E. Wolf (5te Kl.) og C. Rasmussen (4de Kl.) Efter Ferien udgaa L. Andersen, S. Borch og U. Dræby; de 2 af disse Pladser ere givne til S. Nielsen (5te Kl.) og N. Wachter (4de Kl.) saaat en Plads er at besætte. Andragender om denne stiles til Skolebestyreren; det bemærkes, at ingen Friplads bortgives uden til begavede Elever, der have gaaet mindst 1 Aar i Skolen og i denne Tid udvist Flid og god Opførsel, ligesom der ogsaa ses hen til Elevernes Trang.

Lærefagenes Fordeling ses af nedenstaaende Liste:

Fagene:	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.	5. Kl.	6. Kl.	7. Kl.
Dansk	9	8	5	4	4	3
Tysk		3	4	4	3	4
Engelsk			3	2	2	3
Fransk				3	2	
Religion	2	2	2	2	2	
Historie	2	2	3	3	3	4
Geografi	2	2	2	2	2	3
Naturhistorie		2	2	2	2	3
Fysik					2	2
Arithmetik				2	2	3
Geometri				2	2	3
Regning	6	6	5	3	3	3
Skrivning	4	3	2	2	2	2
Tegning	2	2	2	2	2	2
Sang	1	1	1	1	1	
Gymnastik og Svømning	2	2	2	2	2	
Tilsammen	30	33	33	36	36	35

Skolelokalet.

I Foraaret er Ejendommen Nr. 6 paa Nørrebrogade kjøbt til Skolen. Herved er afhjulpet et Savn, der af mig længe har været følt. At et Skolelokale, der, som det hidtil benyttede, er indrettet i en almindelig Beboelseslejlighed, hvor Værelserne knapt nok have den tilstrækkelige Størrelse og Højde, hvor Ventilationen og Adgangen til Klasserne er mangelfuld, hvor Legepladsen er brolagt osv., neppe vil kunne svare til de Førdringer, der burde stilles til det, indses let. — I den ny Bygnings Stueetage vil der blive indrettet 8 store, høje og godt ventilerede Klasseværelser samt en mindre Stue til Skolens Samlinger; der vil blive lagt en Korridor gennem Bygningen, saa Adgangen til Klasserne vil blive let. Skolen faar sit eget Gymnastiklokale og en stor grusbelagt Skolegaard, og da den ligger tilbage fra Gaden med Have foran, vil der ikke blive Tale om Forstyrrelse af Vognkjørsel, Gjenboskab eller lignende. Det følger af sig selv, at dette Lokale vil blive en Del kostbarere end det tidligere lejede, men jeg har ikke skyet den højere Udgift i det Haab, at det forbedrede Skolelokale vil bidrage til en større Frekvents, saaat Merudgifterne derved vil kunne dækkes.

Adgangen til Skolen vil blive gennem Gyden og Skolegaarden. Adgangen til Bestyrerens Bolig, der bliver paa 1ste Sal, fra Nørrebrogade gennem Haven.

De Bøger, der skulle bruges i det kommende Skoleaar ere:

i 7de Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3 og Atlas Nr. 1, Feddersens Dyre-
rigets Naturhistorie, Strøms mindre Plantelære, Morten-
sens Fysik, Simesens Kemi, Matzens danske Læsebog IV,
Bojsens Grammatik, Rungs tyske Læsebog, Løkkes min-
dre tyske Grammatik, Hauffs Märchen, Listovs engelske
Læsestykker og Stiløvelser I, do. Læsestykker II, Rosings
engelske Grammatik, Hansens Regnebog III og IV, Mundts
Geometri og Stereometri, Stens Arithmetik, Algebra og

mathematisk Opgaver, en Logarithmetabel, et Bestik, Morgensangene, en Vidnesbyrdbog.

i 6te Klasse:

De samme Bøger som i 7de i Historie, Geografi, Naturhistorie, Fysik, Kemi og Plantelære, Matzens danske Læsebog IV, Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs tyske Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk I og II, Rosings engelske Grammatik, Tangs Udtog af Müllers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Simesens letfattelige Geometri og Arithmetik, Hansens Regnebog III og IV, Petersens Tegnehefte Nr 4, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog;

i 5te Klasse:

Kofods Verdenshistorie og Kochs Fædrelandshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3, Atlas Nr. 1, Feddersens Dyrerigets Naturhistorie, Tangs Udtog af Müllers Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog, 3die Del, Bojsens Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk I og II, Rosings engelske Grammatik, Hansens Regnebog, en Tabel, Simesens letfattelige Geometri og Arithmetik, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog.

i 4de Klasse:

Kofods Verdenshistorie, Handests Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 3, Atlas Nr. 1, Feddersens Naturens Bog, Tangs mindre Bibelhistorie, Balslevs Lærebog, en Salmebog med Tillæg, Morgensangene, Matzens danske Læsebog, 3die Del, Holms Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Rungs tyske Læsebog, Løkkes mindre tyske Grammatik, Ankjærs Stiløvelser med Ordsamling, Listovs Ledetraad i Engelsk I, Rosings Grammatik, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog.

i 3die Klasse :

Handests Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 5, Atlas Nr. 1, Balslevs Bibelhistorie, Luthers Katekismus, en Salmebog, Morgensangene, Toepfers Lærebog i det tyske Sprog efter Ahns Methode, Matzens danske Læsebog, Holms Grammatik, Texten til Danmarks Melodier, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog;

i 2den Klasse:

Handests Danmarkshistorie, Erslevs Geografi Nr. 5, Atlas Nr. 1, Balslevs Bibelhistorie, Luthers Katekismus, en Salmebog, Morgensangene, Matzens danske Læsebog II, Texten til Danmarks Melodier, Hansens Regnebog, en Tabel, Petersens Tegnehefte Nr. 6, Sannes Træffeøvelser, en Vidnesbyrdbog;*)

i 1ste Klasse:

Fru Heyns Læsebog for smaa Børn, senere Matzens danske Læsebog I, Morgensangene, en Tabel.

Endvidere skal Eleverne i 6te, 5te, 4de, 3die og 2den Klasse være forsynede med et Par Gymnastiksko.

Skrivebøger, Stilebøger osv., som skulle bruges, ville Eleverne faa opgivne den første Dag i det nye Skoleaar.

Examen.

Den skriftlige Del af Afgangsexamen afholdes den 2den, 3die, 4de og 5te Juli om Eftermiddagen Kl. 5.

Skriftlig Aarsexamen afholdes

Torsdagen den 5te Juli

Kl. 8 5te Kl. tysk Stil, 2den Kl. Regning, 6te Kl. dansk Stil;

Kl. 11 6te Kl. engelsk Stil, 4de Kl. Regning, 3die Kl. dansk Stil, 5te Kl. Regning;

Fredagen den 6te Juli

Kl. 8 5te Kl. dansk Stil, 6te Kl. Regning, 4de Kl. dansk Stil;

*) En Del af Skolebøgerne ville kunne faas brugte hos Bogbinder Fauersholdt, Badstugade.

- Kl. 11 6te Kl. tysk Stil, 2den Kl. dansk Stil, 5te Kl. Regning;
 Kl. 4 6te Kl. mathem. Opgave, 5te Kl. engelsk Stil, 3die Kl. Regning.

Afgangsexamens mundtlige Del.

(Klassen, der tæller 19 Elever, deles i 2 Afdelinger
 A. og B.)

Mandagen den 9de Juli.

- Kl. 8 A. Historie, B. Arithmetik;
 Kl. 5 A. Tysk, B. Dansk.

Tirsdagen den 10de Juli.

- Kl. 8 A. Geometri, B. Historie;
 Kl. 12 A. Geografi, B. Naturhistorie;
 Kl. 5 B. Tysk.

Onsdagen den 11te Juli.

- Kl. 8 A. Dansk, B. Geometri;
 Kl. 12 A. Arithmetik.

Torsdagen den 12te Juli.

- Kl. 8 B. Geografi, A. Naturhistorie.

Aarsexamens mundtlige Del.

Lørdagen den 7de Juli.

- Kl. 8 4de Kl. Historie, 3die Kl. Dansk, 6te Kl. Naturhistorie;
 Kl. 11 5te Kl. Dansk, 3die Kl. Naturhistorie, 6te Kl. Engelsk;
 Kl. 2 5te Kl. Historie, 4de Kl. Dansk;
 Kl. 5 6te Kl. Geografi, 2den Kl. Regning, 6te og 5te Kl. Fransk.

Mandagen den 9de Juli.

- Kl. 8 2den Kl. Dansk;
 Kl. 12 5te Kl. Engelsk.

Tirsdagen den 10de Juli.

- Kl. 8 3die Kl. Geografi;
 Kl. 5 5te Kl. Religion, 4de Kl. Geografi.

Onsdagen den 11te Juli.

- Kl. 11 3die Kl. Historie;

Kl. 3 3die Kl. Tysk;

Kl. 5 2den Kl. Geografi, 6te Kl. Matematik.

Torsdagen den 12te Juli.

Kl. 12 3die Kl. Religion, 6te Kl. Religion;

Kl. 2 4de Kl. Naturhistorie;

Kl. 5 4de Kl. Religion, 5te Kl. Tysk.

Fredagen den 13de Juli.

Kl. 8 6te Kl. Dansk, 2den Kl. Historie, 4de Kl. Regning;

Kl. 11 3die Kl. Regning, 6te Kl. Tysk, 5te Kl. Naturhistorie;

Kl. 2 6te Kl. Historie, 4de Kl. Engelsk, 5te Kl. Geografi;

Kl. 5 4de Kl. Tysk, 2den Kl. Religion, Forberedelsesklassen i alle Fag.

Lørdagen den 14de Juli.

Kl. 10 hele Skolen Sang, hvorefter Omflytningen sker.

Samme Dag Kl. 8 afholdes Optagelsesprøve og for de Elevers Vedkommende, der ikke kunne møde denne Dag, afholdes ogsaa Prøve **Fredagen 17de Avgust Kl. 8.** Ferien begynder **Lørdagen den 14de Juli** og varer til **Fredagen den 17de Avgust Kl. 9.**

Til at overvære den mundtlige Del saavel af Afgangs- som Aarsexamen, indbydes Elevernes Forældre og enhver, der interesserer sig for Skolen.

Aarhus, i Juni 1877.

P. B. Fenger,
Skolebestyrer.